

ОРФОГРАФІЧНА КУЛЬТУРА ВИДАНЬ ДУБЕНЩИНИ

Зінчук Р. С., Бурковська Т. М.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Статтю присвячено дослідженню орфографічної культури газет Дубенщини – «Вісник Демидівщини» та «Гомін і К». Сучасні медіа впливають на читачів, не лише подаючи актуальну інформацію, а й формуючи їхню лінгвокультуру. З урахуванням цього журналістам важливо обати про свій мовний портрет. Проте часто на сторінках видань можна помітити значну кількість помилок, зокрема на орфографічному рівні. Нерідко труднощі, які виникають у працівників медіа, пов'язані зі змінами в написанні деяких слів, що зафіксовано в новій редакції Українського правопису. Через недбале технічне оформлення в журналістських текстах трапляються невласне орфографічні аномалії. Особливої уваги потребують регіональні медіа, де відхилення від чинних орфографічних норм мають значні прояви, що визначає актуальність представленої наукової розвідки.

Мета дослідження – проаналізувати орфографічну культуру видань «Вісник Демидівщини» та «Гомін і К»; визначити продуктивність орфографічних варіантів; виявити й диференціювати за частотністю власне орфографічні помилки, з'ясувавши ступінь лінгворизику кожного типу; указати причини появи аномалій. Джерельною базою дослідження слугували 50 випусків районної газети «Вісник Демидівщини» за 2022 рік та 52 випуски видання «Гомін і К» за 2023 рік. Виявлено 1139 орфографічних аномалій, 216 прикладів правопису слів, які мають варіантні форми.

Установлено, що в словах, де можливе варіантне написання, автори віддають перевагу традиційним формам правопису. Найвищим ступенем помилкобезпечності позначені власне орфографічні помилки, серед яких переважають буквені. Більшою кількістю прикладів представлено випадки неправильного написання великої чи малої букви, порушення правил фонетичної милозвучності. Серед небуквених домінує порушення правил правопису слів разом, із дефісом, окремо. Невласне орфографічні аномалії представлено різними видами друкарських помилок.

Серед причин появи значної кількості орфографічних помилок виділено незнання норм нової редакції Українського правопису, недостатню увагу під час редагування медіатекстів.

Ключові слова: мова медіа, орфографічна культура, нова редакція Українського правопису, варіантні форми написання слів, власне орфографічні помилки, редагування.

Zinchuk R. S., Burkovska T. M. Orthographic culture in Dubno Area Press. The article deals with the results of the research in orthographic culture in Dubno Area newspapers – *Visnyk Demydivshchyny* (Demydivka Area Newsletter) and *Homin i K*. Modern media influence readers not only by providing relevant information but also by shaping their linguistic culture. With this in mind, it is important for journalists to take care of their language portrait. However, there are often a lot of mistakes on the pages of publications, in particular at the spelling level. Media professionals often face difficulties related to changes in the spelling of certain words, which are reflected in the new version of the Ukrainian spelling. Due to careless technical design, journalistic texts contain unusual spelling anomalies. Particular attention should be paid to regional media, where deviations from the current spelling norms are significant, which determines the relevance of the scientific research presented.

The purpose of the study is to analyse the spelling culture of the newspapers *Visnyk Demydivshchyny* (Demydivka Area Newsletter) and *Homin i K*; determine the productivity of spelling variants; identify and differentiate spelling errors by frequency, finding out the degree of linguistic risk of each type; indicate the causes of anomalies. Actual material for the research was selected from 50 issues of the district newspaper *Visnyk Demydivshchyny* for 2022 and 52 issues of the newspaper *Homin i K* for 2023. 1139 orthographic abnormalities were found as well as 216 examples of word spelling that have variant forms.

It was found that in words where variant spellings are possible, the authors prefer traditional forms of spelling. The highest error rate is marked by spelling errors, among which letter errors predominate. A greater number of examples represent cases of incorrect capitalisation and violation of the rules of phonetic euphony. Among non-phonetic mistakes, the dominant violation of spelling rules includes the spelling of words together, with a hyphen, separately. Unusual spelling anomalies are represented by various types of typos.

Among the reasons for a significant number of spelling mistakes are ignorance of the norms of the new edition of the Ukrainian spelling and insufficient attention when editing media texts.

Key words: media language, orthographic culture, new edition of the Ukrainian spelling, variant forms of spelling, usual spelling mistakes, editing.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Динаміка сучасних змін світу розширює значення ролі медіа як важливого засобу

поширення актуальної інформації. Щоправда, пріоритет журналістів на змістовій складовій текстів нерідко погіршує якість їхнього мовного

оформлення, зокрема на орфографічному рівні. Часто труднощі, що виникають у працівників медіа під час редагування матеріалів, пов'язані з новаціями Українського правопису. Особливість орфографічної культури визначає перевага в написанні однієї варіантної форми над іншою. Немалий вплив на мовну свідомість читачів мають власне орфографічні помилки, спричинені порушенням відповідного правописного правила. Заважають належному сприйняттю журналістських текстів невластиві орфографічні аномалії. Закцентуємо на важливості аналізу регіонального медіапростору, орфографічна культура якого часто не є взірцевою, що зумовлює актуальність пропонованої наукової розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Аналіз лінгвокультури медіа тривалий час є об'єктом уваги багатьох науковців. Вагомий внесок у розвиток досліджень української помилкології зробила Т. Бондаренко, яка диференціювала орфографічні аномалії на власне орфографічні та невластиві орфографічні, встановила критерії їх визначення [3]. Наукові студії А. Капелюшного присвячено аналізу орфографічних помилок у титрах телевізійних передач наживо [8]. Відповідний тип аномалій у публіцистичних текстах дослідила І. Мариненко [9]. Орфографічна культура журналістських матеріалів та ділової комунікації постала об'єктом вивчення Н. Шульської [12; 13]. Виявлені в газеті «День» помилки щодо написання слів класифікувала Н. Римар [10]. Типові правописні аномалії подано в дослідженні А. Яворського [14]. Чинні норми написання слів частково відображені в працях Ю. Данчук [6], М. Зубкова [7], К. Городенської [5]. Зміни в новій редакції Українського правопису розглянули О. Авраменко [1] та Н. Антонюк [2].

Формулювання мети і завдань статті. Мета статті – проаналізувати орфографічну культуру газет Дубенщини. Реалізація мети передбачає виконання таких завдань: 1) установити домінуючу форму в правописі слів, де дозволено варіантне написання; 2) виявити допущені орфографічні аномалії, диференціювати їх за частотністю; 3) указати ступінь лінгворизику кожного типу помилок; 4) з'ясувати причини виникнення аномалій. Матеріал для проведення дослідження дібрано з 50 випусків районної газети «Вісник Демидівщини» за 2022 рік та 52 випусків видання «Гомін і К» за 2023 рік. Вибірку становили 1139 випадків власне орфографічних помилок і 216 прикладів правопису лексем, які мають варіантні форми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з орфографічною нормою, у запозиченнях із давньогрецької мови, що мають стійку традицію передавання буквосполучення *ai* шляхом транслітерації як *au*, допускаються орфографічні варіанти: *аудієнція* і *авдієнція*, *аудиторія* і *авдиторія*, *лауреат* і *лавреат*, *пауза* і *павза*, *фауна* і *фавна* [11, 162]. У досліджуваних матеріалах переважає вживання першої форми: *вміння володіти аудиторією* (ГіК, 05.01.2023. № 1. С. 2), *підкорював аудиторії* (ВіДем, 15.07.2022. № 26. С. 1), *лауреат І премії* (ВіДем, 17.06.2022. № 22. С. 4), *лауреат премії імені Коцюбинського* (ГіК, 21.09.2023. № 38. С. 2).

Одиничним прикладом представлено транслітерацію цього буквосполучення як *ав*: *лавреатки премії імені Наталі Забіли* (12.10.2023. № 41. С. 5). У словах, узвичаєних в українській мові з *ф*, де допускається орфографічна варіативність *ф – т* [1, 28], домінує використання першої форми: *військовій кафедрі* (ГіК, 24.08.2023. № 34. С. 6), *кафедрою філології* (ГіК, 31.08.2023. № 35. С. 3), *його завкафедри* (ГіК, 19.10.2023. № 42. С. 6). Зрідка фіксуємо вживання слова *етер*: *в етері Суспільне* (ГіК, 14.09.2023. № 37. С. 1), *в етері* (ВіДем, 04.11.2022. № 42. С. 2). Тенденція використання традиційних форм у текстах публікацій засвідчує узвичаєність правописних норм, якими керуються автори.

Серед виявлених аномалій простежуємо кількісну перевагу власне орфографічних помилок (81 %) над невластивими орфографічними (19 %). «Доцільною видається класифікація власне орфографічних помилок, побудована на врахуванні типів орфограм за співвідношенням з графічним знаком (буквених і небуквених (апостроф, дефіс, контакт, пропуск, рисочка)» [3, 109]. В аналізованих медійних текстах буквені аномалії (75 %) кількісно домінують над небуквеними (25 %).

Найвищу частотність із-поміж власне орфографічних помилок, співвіднесених із буквеними орфограмами, мають приклади неправильного написання слів із великої або малої літери (53,2 %): *районної, селищної Рад* (ГіК, 26.01.2023. № 4. С. 5), *після другої світової війни* (ГіК, 16.02.2023. № 7. С. 3), *Вулиця Першотравнева* (ГіК, 17.08.2023. № 33. С. 8), *медаль міністерства оборони України* (ГіК, 12.10.2023. № 41. С. 2), *газети Верховної ради України* (ГіК, 27.04.2023. № 17. С. 3), *Луцького Національного технічного університету* (ГіК, 18.05.2023. № 20. С. 1), *у Києво-Печерській Лаврі* (ГіК, 18.05.2023. № 20. С. 6), *на Майдані Незалежності* (ГіК, 17.08.2023. № 33. С. 7), *із днем незалежності України* (ГіК, 24.08.2023. № 34. С. 1), *видання Кабінету міністрів України* (ГіК, 21.09.2023. № 38. С. 2), *на Білу церкву* (ВіДем, 16.09.2022. № 35. С. 2), *у Волинському Академічному театрі ім. Шевченка* (ВіДем, 18.11.2022. № 44. С. 1), *співати Різдвяні колядки* (ВіДем, 16.12.2022. № 48. С. 3). Якщо орфографічна норма передбачає правопис назв сайтів без родового слова з малої букви [1, 19], то на сторінках видань у таких випадках здебільшого фіксуємо вживання великої літери: *через Фейсбук він познайомився* (ГіК, 11.05.2023. № 19. С. 5), *надіслали на Вайбер редактору* (ГіК, 06.07.2023. № 27. С. 8), *можна на Ютуб-каналі* (ГіК, 11.05.2023. № 19. С. 1), *у Телеграмі заявила* (ВіДем, 09.09.2022. № 34. С. 4). У новій редакції Українського правопису зазначено: «З великої букви пишемо деякі загальні назви в контекстах, де наголошено на особливому змісті цих назв» [11, 90]. Приклади такого стилістичного вживання великої літери простежено в аналізованих текстах: *І досі, Тату, болить серце, що ми могли врятувати тебе, якби з мамою пішли тебе шукати* (ГіК, 16.02.2023. № 7. С. 3). *Наймиліша і найдорожча Людино, яка подарувала нам життя і благословила на світ Божий!* (ГіК, 23.03.2023. № 12. С. 8).

Автори досліджуваних матеріалів нерідко порушують фонетичні правила милозвучності (18 %). Найпоширенішими є приклади вживання *і* між буквами, що передають голосний і приголосний: *сильні і незламні* (ГіК, 05.01.2023. № 1. С. 1), *легко і рівно* (ГіК, 23.02.2023. № 8. С. 8), *втішні і піднесені миті* (ГіК, 13.04.2023. № 15. С. 7), *крихка і тонка* (ГіК, 27.04.2023. № 17. С. 5), *горіхи і насіння льону* (ГіК, 04.05.2023. № 18. С. 8), *цікаві і корисні ідеї* (ГіК, 24.08.2023. № 34. С. 1) *фактори і тенденції* (ГіК, 28.09.2023. № 39. С. 8), *білі і золотисті* (ВіДем, 30.12.2022. № 50. С. 3), *синього і чорного* (ВіДем, 30.12.2022. № 50. С. 3). Непослідовно представлено написання прийменника у замість необхідного *в*: *тому у червні* (ВіДем, 03.06.2022. № 20. С. 2), *допомогу у розмірі* (ВіДем, 03.06.2022. № 20. С. 2), *бути у колі рідних* (ГіК, 05.01.2023. № 1. С. 1), *знову у містах* (ГіК, 23.02.2023. № 8. С. 1), *запитати у батьків* (ГіК, 16.03.2023. № 11. С. 4), *залишитися у пам'яті* (ГіК, 30.03.2023. № 13. С. 2), *сплачено у червні* (ГіК, 03.08.2023. № 31. С. 6), *підозру у завданні* (ГіК, 31.08.2023. № 35. С. 6), *нині у селі* (ГіК, 28.09.2023. № 39. С. 8). Порушення норм уживання прийменника з та його варіантів *із, зі (зо)* у проаналізованих матеріалах не зафіксовано.

Автори переважно дотримуються правила, за яким звук *[j]* передаємо відповідно до вимови іншомовного слова буквою *й*, а в складі звукосполучень *[je], [ji], [ju], [ja]* буквами *є, ї, ю, я* [11, 157], що засвідчено значною кількістю прикладів: *була героїнею телепроєкту* (ГіК, 16.02.2023. № 7. С. 5), *зарєєстрували законопроєкт* (ГіК, 23.03.2023. № 12. С. 2), *почав проєктувати планери* (ГіК, 30.03.2023. № 13. С. 8), *практики проєктування* (ГіК, 30.03.2023. № 13. С. 8), *нормопроектнування* (ГіК, 28.09.2023. № 39. С. 3), *бізнес-проєкти* (ГіК, 21.12.2023. № 51. С. 2), *цей проєкт* (ВіДем, 02.09.2022. № 33. С. 2), *проєктна діяльність* (ВіДем, 23.12.2022. № 49. С. 2), *не проєктувати проблеми* (ВіДем, 30.12.2022. № 50. С. 4). Відхилення від чинних норм простежено в правописі іменника *проєкт* та похідних від нього слів (9,5 %): *учасники проєкту* (ГіК, 16.02.2023. № 7. С. 2), *зарєєстрований законопроєкт* (ГіК, 09.03.2023. № 10. С. 2), *проєктно-кошторисна документація* (ГіК, 16.03.2023. № 11. С. 3), *спроєктували древні піраміди* (ГіК, 20.07.2023. № 29. С. 8), *свої проєкти* (ВіДем, 14.01.2022. № 2. С. 2), *отримав проєкт* (ВіДем, 10.12.2022. № 47. С. 2).

На сторінках видань фіксуємо також помилки щодо написання літери *г* (7,3 %): *родючості ґрунтів* (ВіДем, 09.09.2022. № 34. С. 3), *ґрати і тісна та брудна камера* (ГіК, 12.01.2023. № 2. С. 6), *підґрунтя подальшої кар'єри* (ГіК, 26.01.2023. № 4. С. 6), *обґрунтування доцільності* (ГіК, 20.04.2023. № 16. С. 3), *закрутився дзигою* (ГіК, 03.08.2023. № 31. С. 5), *аґрус* (ГіК, 14.12.2023. № 50. С. 5).

Труднощі в журналістів виникають і щодо написання подвоєних приголосних (5,5 %): *священослужителями* (ВіДем, 14.10.2022. № 39. С. 1), *спеціальна стаття* (ГіК, 09.02.2023. № 6. С. 5), *етноскарбів Хрінничини* (ГіК, 08.06.2023. № 23. С. 3), *сезон баишаних культур* (ГіК, 03.08.2023. № 31. С. 2), *із Вінничини* (ГіК, 14.09.2023. № 37. С. 3).

Помилкове вживання двох літер *н* у слові *довгожданий* засвідчено у виданні «Гомін і К»: *довгожданний мир* (ГіК, 05.01.2023. № 1. С. 1), *довгожданна вирішальна мить* (ГіК, 01.06.2023. № 22. С. 8), *до довгожданної поїздки* (ГіК, 13.07.2023. № 28. С. 4), *до довгожданної перемоги* (ГіК, 24.08.2023. № 34. С. 1). Як аноматив кваліфікуємо написання лексеми *священник* без подвоєння: *священникам* (ВіДем, 20.05.2022. № 18. С. 3), *священнику церкви* (ВіДем, 20.05.2022. № 18. С. 3), *священник також допоміг* (ГіК, 21.12.2023. № 51. С. 5).

Інші типи помилок фіксовані зрідка, зокрема: а) відсутність м'якого знака: *сідськогогосподарської продукції* (ВіДем, 04.11.2022. № 42. С. 2), *по жменці* (ГіК, 10.08.2023. № 32. С. 4), *Кам'янець-Подільський* (ГіК, 08.09.2023. № 36. С. 6), *виплати донці* (ГіК, 26.10.2023. № 43. С. 3); б) написання *е, и, і* в іншомовних словах: *дизінфекція* (ВіДем, 12.08.2022. № 30. С. 2), *дизертир* (ГіК, 24.08.2023. № 34. С. 4), *мовою Шіллера* (ГіК, 09.11.2023. № 45. С. 6); в) правопис префіксів: *жінка зконтактувала* (ГіК, 02.12.2022. № 46. С. 3); г) спрощення в групах приголосних: *марнотрацтво грошей* (ГіК, 02.11.2023. № 44. С. 4).

Серед небуквених аномативів найвищим ступенем лінгворизику позначені приклади написання слів разом, із дефісом, окремо (76,3 %). Найбільшу групу формують помилки в правописі слів із першим іншомовним компонентом (18 %): *став віце-чемпіоном* (ГіК, 27.07.2023. № 30. С. 1), *міні-господарки* (ГіК, 10.08.2023. № 32. С. 4), *на прес-конференції* (ГіК, 12.10.2023. № 41. С. 4), *смайт-мобілізації* (ГіК, 09.11.2023. № 45. С. 1), *супер-новина* (ГіК, 23.11.2023. № 47. С. 1), *екс-арбітр* (30.11.2023. № 48. С. 6), *державний веб-портал* (ВіДем, 21.01.2022. № 3. С. 2), *мікро-нурієнтів* (ВіДем, 12.08.2022. № 30. С. 3), *прес-служба Рівненської прокуратури* (ГіК, 12.10.2023. № 41. С. 6), *міні-резинки* (ВіДем, 04.11.2022. № 42. С. 3). Відповідають чинним орфографічним нормам іменникові форми *судитимуть експоліціянта* (ГіК, 26.01.2023. № 4. С. 3), *топменеджмент* (ГіК, 23.03.2023. № 12. С. 4), *віцепрезидент* (ГіК, 15.06.2023. № 24. С. 3), *змагання з міні-футболу* (ГіК, 24.08.2023. № 34. С. 8). Установлено випадки неправильного написання ініціальної аббревіатури, переданої великими чи малими літерами, з наступним словом: *ID_паспорт* (ГіК, 07.12.2023. № 49. С. 2), *пінкод* (ВіДем, 07.10.2022. № 38. С. 3). Згідно з нормою, такі лексеми пишемо з дефісом. У журналістських текстах видання «Гомін і К» простежуємо також аномативне написання іменника *блокпост*: *на блок-постах* (ГіК, 16.02.2023. № 7. С. 5), *з одного із блок-постів* (ГіК, 23.02.2023. № 8. С. 5), *через блок-пости* (ГіК, 21.12.2023. № 51. С. 4). Крім того, виявлено численні порушення правил правопису прислівників (20,4 %): *зроду віку* (треба: *зроду-віку*) (ГіК, 26.01.2023. № 4. С. 8), *рано-вранці* (треба: *рано-вранці*) *ми випробували вдачу* (ГіК, 16.02.2023. № 7. С. 4), *по-троху української вчу* (треба: *потроху*) (ГіК, 23.02.2023. № 8. С. 4), *на-передодні війни* (треба: *напередодні*) (ГіК, 16.03.2023. № 11. С. 4), *хоч не хоч* (треба: *хоч-не-хоч*) (ГіК, 30.03.2023. № 13. С. 6), *обіймали в_останнє* (треба: *востаннє*) (ГіК, 12.10.2023. № 41.

С. 7), *запам'ятають на довго* (треба: *надовго*) (ГіК, 23.11.2023. № 47. С. 2), *на разі* (треба: *наразі*) *фіксують* (ВіДем, 06.05.2022. № 16. С. 3), *чоловіка вдома у день* (треба: *удень*) *і не побачиш* (ВіДем, 10.12.2022. № 47. С. 2). Згідно з орфографічною нормою, невідмінюваний числівник *пів* зі значенням «половина» з наступним іменником у формі родового відмінка однини пишемо окремо [7, 260]. В аналізованих медіатекстах ці слова найчастіше написані разом (12 %): *через півсторіччя* (ГіК, 10.08.2023. № 32. С. 3), *піввіку – не так і багато часу* (ГіК, 10.08.2023. № 32. С. 1), *півбуханця він сам відрізав* (ГіК, 05.10.2023. № 40. С. 4), *минуло півроку* (ГіК, 12.10.2023. № 41. С. 1), *на півгодини відпустили* (ГіК, 02.11.2023. № 44. С. 6), *півсотні сільськогосподарських підприємств* (ВіДем, 06.05.2022. № 16. С. 3). Меншу частотність мають приклади правильного правопису таких слів: *за пів години* (ГіК, 16.02.2023. № 7. С. 5), *за пів століття* (ГіК, 08.06.2023. № 23. С. 5), *обвести пів команди* (ГіК, 23.11.2023. № 47. С. 6), *пів порції гірчиці* (ВіДем, 05.08.2022. № 29. С. 4), *майже пів тисячі* (ВіДем, 02.12.2022. № 46. С. 2). Непоодиноким засвідчено аномативи щодо вживання часток, які потрібно писати з дефісом (9,2 %): *так от* (ГіК, 25.05.2023. № 21. С. 2), *все таки повернулася* (ГіК, 20.07.2023. № 29. С. 4), *будь коли може розповісти* (ГіК, 12.10.2023. № 41. С. 1), *будь яких* (ГіК, 09.11.2023. № 45. С. 2), *бозна скільки* (ВіДем, 16.09.2022. № 35. С. 3), *будь що* (ВіДем, 11.11.2022. № 43. С. 1). Журналісти неодноразово помиляються щодо написання сполучників *якби, проте*, сплутуючи їх з однозвучними сполученнями слів (7 %): *пішов би, як би був здоровий* (ВіДем, 17.06.2022. № 22. С. 3). ... *про те робити це необов'язково* (ВіДем, 06.05.2022. № 16. С. 3). На сторінках видань трапляються аномативи, пов'язані з написанням складних прикметників (6 %): *російсько-української* (треба: *російсько-української*) *війни* (ГіК, 28.09.2023. № 39. С. 2). Зрідка журналісти допускають помилки в правописі прикладок (3,5 %): *служив стрільцем снайпером* (ГіК, 18.05.2023. № 20. С. 7), *коник стрибунець* (ГіК, 05.10.2023. № 40. С. 8).

Окрему групу небуквених аномативів становлять слова, у яких порушено правила написання частки *не* (18 %): а) з дієсловами: *незвикла сидіти без діла* (ГіК, 13.04.2023. № 15. С. 4); б) з дієприкметниками, що мають пояснювальні слова: *небачена*

досі система господарювання (ГіК, 23.02.2023. № 8. С. 2), *ніким і нікому неоголошена війна* (ГіК, 09.02.2023. № 6. С. 5); в) з прислівниками: *тож і недивно* (ВіДем, 07.10.2022. № 38. С. 2), *недуже* (ВіДем, 30.12.2022. № 50. С. 1); г) з дієприслівниками: *часто й незнаючи його* (ГіК, 28.12.2023. № 52. С. 3), *недочекавшись довгоочікуваного дзвінка* (ВіДем, 17.06.2022. № 22. С. 3). Автори сплутують заперечне слово *немає* та однозвучне дієслово з часткою *не має*: *там, де не має* (треба: *немає*) *можливості* (ВіДем, 02.12.2022. № 46. С. 3), *образливо, що не має* (треба: *немає*) *поваги до солдатів* (ВіДем, 17.06.2022. № 22. С. 3), *ніхто більшої любові немає* (треба: *не має*) (ГіК, 08.09.2023. № 36. С. 8). Редагування потребують небуквені помилки, пов'язані з уживанням апострофа (6 %): *його сім'ї* (ГіК, 23.03.2023. № 12. С. 7), *пять тисяч* (ГіК, 20.04.2023. № 16. С. 2), *у зв'язку* (ГіК, 16.11.2023. № 46. С. 2), *покласти обов'язки* (ГіК, 16.11.2023. № 46. С. 2), *м'яч* (ГіК, 21.12.2023. № 51. С. 6), *В'ячеславу* (ВіДем, 14.01.2022. № 2. С. 2), *здоров'я* (ВіДем, 02.12.2022. № 46. С. 3).

Серед невластивих орфографічних аномативів, які виникають під час комп'ютерного набору тексту, диференційовано різні типи друкарських помилок: пропущені та зайві літери, склади, заміна букв на інші, антиципація, зайвий або відсутній пропуск. Детальне дослідження цих неточностей представлено в нашій публікації [4].

Висновки та перспективи досліджень. Аналіз орфографічної культури районних газет «Вісник Демидівщини» та «Гомін і К» засвідчує більшу частотність узвичаєних форм слів, де дозволено варіантне написання. Серед аномативів домінують власне орфографічні, з-поміж яких переважають буквені. Найвищий ступінь лінгворизику мають випадки неправильного написання великої або малої букви, порушення фонетичних правил милозвучності, аномативне написання лексеми *проект* та похідних слів. Інші буквені помилки менш численні. Серед небуквених аномативів зафіксовано порушення норм написання слів разом, із дефісом, окремо, вживання апострофа та частки *не*. Причинами значної кількості помилок вважаємо незнання норм нової редакції Українського правопису, недостатню увагу під час редагування медіатекстів. Перспективою подальших досліджень може бути аналіз орфографічної культури інших регіональних видань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О. М. Було – стало : зміни в правописі. Київ : Даринка, 2019. 39 с.
2. Антонюк Н. Українська мова : довідник мовних труднощів. З урахуванням нових змін у правописі та культурі мовлення. Київ : Грамота, 2024. 80 с.
3. Бондаренко Т. Г. Орфографічна помилка : спроба лінгвістичного переосмислення. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2001. Т. 2. С. 108–111.
4. Бурковська Т. М. Невласне орфографічні помилки на сторінках видань Дубенщини. *Молода наука Волині : пріоритети та перспективи досліджень* : матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції студентів і аспірантів (м. Луцьк, 13–14 травня 2025 р.). Луцьк, 2025. С. 874–877.
5. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Вид. 2, доп. Київ : КММ, 2019. 208 с.
6. Данчук Ю. В. Українська, що надихає. Говоримо й пишемо правильно. Харків : Вид. група «Основа», 2024. 127 с.
7. Зубков М. Г. Норми й культура української мови. Вид. 4, доп. і змін. Харків : ВД «ШКОЛА», 2023. 544 с.
8. Капелюшний А. О. Орфографічні помилки в титрах телевізійних передач наживо. *Теле- та радіожурналістика* : зб. наук. праць. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. Вип. 12. С. 302–311.

9. Мариненко І. О. Орфографічні й лексико-семантичні анормативи в публіцистичних текстах культурно-мовної тематики. *Scientific notes of the Institute of journalism*. 2019. Т. 1. С. 57–67.
10. Римар Н. Ю. Види орфографічних помилок у мові друкованих ЗМІ (на прикладі газети «День»). *Масова комунікація : історія, сьогодення, перспективи* : матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців ВНУ ім. Лесі Українки (м. Луцьк, 19 травня 2023 р.). Луцьк, 2023. С. 194–196.
11. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 391 с.
12. Шульська Н. М. Редагування власне орфографічних помилок у журналістських текстах. *Молодий вчений*. 2016. № 8. С. 261–264.
13. Шульська Н., Громик Л., Кевлюк І. Орфографічна культура сучасної ділової комунікації : помилкові явища писемного мовлення. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2024. Т. 1. № 1. С. 80–85.
14. Яворський А. Ю. Типові мовні помилки на сторінках друкованих ЗМІ Кам'янецьчини. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. Вип. 29 (1). С. 121–125.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

ВіДем – Вісник Деми́дівщини : районна газета. 2022. № 1–50.

ГіК – Гомін і К : районна газета. 2023. № 1–52.

REFERENCES

1. Avramenko, O. (2019). Bulo – stalo: zminy v pravopysi [Was – became: changes in spelling]. Kyiv: Darynka [in Ukrainian].
2. Antoniuk, N. (2024). Ukrainska mova: dovidnyk movnykh trudnoshchiv. Z urakhuvanniam novykh zmin u pravopysi ta kulturi movlennia [Ukrainian language: a guide to language difficulties. Taking into account new changes in spelling and speech culture]. Kyiv: Hramota [in Ukrainian].
3. Bondarenko, T. H. (2001). Orfohrafichna pomyłka: sprobа lnhvystychnoho pereosmyslennia [Spelling mistake: an attempt at linguistic rethinking]. *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky*. Kyiv: Instytut zhurnalistyky KNU im. T. Shevchenka, 2, 108–111 [in Ukrainian].
4. Burkovska, T. M. (2025). Nevlasne orfohrafichni pomyłky na storinkakh vydan Dubenshchyny [Incorrect spelling errors on the pages of Dubno region publications]. *Moloda nauka Volyni: priorytety ta perspektyvy doslidzhen: materialy XIX Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii studentiv i aspirantiv* (Lutsk, 13–14 travnia 2025 r.). Lutsk, 874–877 [in Ukrainian].
5. Horodenska, K. (2019). Ukrainske slovo u vymirakh sohodennia [The Ukrainian word in today's dimensions] (2 vyd.). Kyiv: KMM [in Ukrainian].
6. Danchuk, Yu. V. (2024). Ukrainska, shcho nadykhaie. Hovorymo u pyshemo pravylno [Ukrainian that inspires. Let's speak and write correctly]. Kharkiv: Osnova [in Ukrainian].
7. Zubkov, M. H. (2023). Normy y kultura ukrainskoi movy [Norms and culture of the Ukrainian language] (4 vyd.). Kharkiv: VD “ShKOLA” [in Ukrainian].
8. Kapeliushnyi, A. O. (2013). Orfohrafichni pomyłky v tytrakh televiziynykh peredach nazhyvo [Spelling errors in live TV credits]. *Tele- ta radiozhurnalistyka: zb. naukovykh prats*. Lviv: LNU im. I. Franka, 12, 302–311 [in Ukrainian].
9. Marynenko, I. O. (2019). Orfohrafichni i leksyko-semantychni anormatyvy v publitsystychnykh tekstakh kulturno-movnoi tematyky [Orthographic and lexical-semantic anomalous features in journalistic texts on cultural and linguistic topics]. *Scientific notes of the Institute of journalism*, 1, 57–67 [in Ukrainian].
10. Rymar, N. Yu. (2023). Vydy orfohrafichnykh pomylok u movi drukovanykh ZMI (na prykladi hazety “Den”) [Types of spelling errors in the language of printed media (using the example of the newspaper “The Day”)]. *Masova komunikatsiia: istoriia, sohodennia, perspektyvy: materialy X Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh naukovtsiv* (Lutsk, 19 travnia 2023 r.), 194–196 [in Ukrainian].
11. Ukrainskyi pravopys [Ukrainian spelling]. (2019). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
12. Shulska, N. M. (2016). Redahuvannia vlasne orfohrafichnykh pomylok u zhurnalistskykh tekstakh [Editing actual spelling errors in journalistic texts]. *Molodyi vchenyi*, 8, 261–264 [in Ukrainian].
13. Shulska, N., Hromyk, L. & Kevliuk, I. (2024). Orfohrafichna kultura suchasnoi dilovoi komunikatsii: pomyłkovi yavyscha pysemnogo movlennia [Orthographic culture of modern business communication: erroneous phenomena of written speech]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnogo universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Filolohiia. Zhurnalistyka*. Vydavnychiy dim “Helvetyka”, 1 (1), 80–85 [in Ukrainian].
14. Yavorskyi, A. Yu. (2012). Typovi movni pomyłky na storinkakh drukovanykh ZMI Kamianetschyny [Typical language mistakes on the pages of Kamianets region's print media]. *Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnogo universytetu imeni Ivana Ohienka. Filolohichni nauky*. Kamianets-Podilskyi: Aksioma, 29 (1), 121–125 [in Ukrainian].

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

ВіДем – Visnyk Demidivshchyny [Herald of Demidovshchyna]: district newspaper. 2022. No. 1–50 [in Ukrainian].

ГіК – Homin and K [Homin & Co]: district newspaper. 2023. No. 1–52 [in Ukrainian].